

Írta: Puskás Gyöngyi

Az örökbefogadás intézménye Belgiumban

„A gyermekek nem pótolják a szerelmet, nem helyettesítik egy összetört élet célját, nem tárgyak, amelyek rendeltetése az életünk üres részeinek megtöltése; felelősséget és nehéz feladatot jelentenek... a gyermekek nem a szülők játékszerei, sem pedig a kielégületlen ambícióik pótolói... „

Simone de Beauvoir

Az emberiség nagy kalandjai között mindössze kettő van, amely egy egész életet kitölthet: a születés és az örökbefogadás.

Belgiumban az örökbefogadásnak két útja van: az ún. független, és az államilag elismert szervezeteken keresztüli örökbefogadás. A független adopción választók elsősorban időt akarnak nyerni, 2-3 hónap, sőt 2-3 nap alatt akarnak maguknak gyermeket találni. Általában család áldozatai lesznek, lelkiismeretlen emberek kihasználják a gyermek utáni vágyukat.

A Francia Közösség (Communauté Française) elsősorban a gyermek érdekeit tartja szem előtt, és minden jelentkezőnek az intézményeken keresztüli örökbefogadást javasolja. A Közösség által 1994 júliusában kiadott listán 16 ilyen intézmény szerepel Belgium francia nyelvű területén.

Az örökbefogadás bírósági részét nemzeti törvények szabályozzák, a Francia Közösség a közvetítők tevékenységét így írja elő: 1. sokoldalú szakembergárdával kell rendelkezniük, 2. pontos tanulmányokat kell készíteniük az eredeti szülőket, a gyermeket és az örökbefogadó jelölteket illetően és 3. garanciát kell vállalniuk.

Sokoldalú szakembergárda

Minimum egy szociális munkásból, egy pszichológusból és egy orvostól áll. A tanácsadó szolgálatban egy jogász és egy gyermekpszichiáter dolgozik.

Tanulmányok

A vérszerinti szülők

A szervezetnek kapcsolatba kell kerülnie az eredeti szülőkkel, elemeznie kell azok indítékait. Ez első hallásra talán meglepőnek tűnik, de hogyan is lenne felépíthető egy új család, ha az alapok homályosak? Az eredetét kutató gyermek meg akarja tudni örökbefogadásának körülményeit, okait. Biztosítani kell őt, hogy szülei döntése teljes felelősségük tudatában történt. Nemzetközi örökbefogadás esetén elegendő a külföldi társintézmény biztosítéka.

Az örökbefogadandó gyermek

A gyermekkel kapcsolatos tanulmány egyrésről a gyermek örökbefogadhatóságát vizsgálja, kiválasztja a gyermeknek legmegfelelőbb családot, ellátja azt a gyermekkel kapcsolatos valamennyi információval. A gyermeket felkészíti az örökbefogadásra, és sorsát kötelezően figyelemmel kíséri az aktus törvényes megvalósításáig. Az adopción után is a

gyermek rendelkezésére áll az örökbefogadását érintő valamennyi információval, tekintet nélkül a gyermek korára (pl. ha a gyermek az eredetét akarja felkutatni).

Az örökbefogadó jelölt(ek)

Az örökbefogadó jelöltekkel kapcsolatos tanulmány szintén többcélú.

Az első – ingyenes – találkozás alkalmával a szervezet általános tájékoztatást ad a munkamódszeréről, meggyőződik arról, hogy a jelölt(ek) megfelel(nek) a minimális legális feltételeknek. Következő lépésként a szakmai team egy egészségügyi-társadalmi-pszichológiai tanulmányt készít. Ennek célja felbecsülni azt, hogy a jelölt(ek) mennyire van(nak) felkészülve az örökbefogadásra. Ez a képesség feltételezi egy olyan gyermek elfogadását, aki nem a jelölt(ek) sajátja; félre kell tenniük az elképzelt, idealizált gyermek képét, el kell tudniuk fogadni és tisztelni azt a gyermeket, akinek már saját története van, esetleg más etnikai és kulturális öröksége. Ez a szelekció elsősorban a gyermek érdekében történik. A tanulmány elkészítéséhez minimum 4 találkozás szükséges: kettő a szociális munkással (abból egy a lakóhelyen), egy a pszichológussal, és egy az orvossal. A kedvezőtlen döntés nem jelenti azt, hogy a jelölt(ek) véglegesen alkalmatlanok a gyerekvállalásra. A szervezetnek azt a meggyőződését tükrözik, hogy a vizsgálat időpontjában a jelöltek nem voltak még arra készen, hogy elfogadjanak egy máshonnan jött gyermeket. A visszautasítottak bármely más intézménynél benyújthatnak újabb kérelmet, a jelöltek dossziéit a szervezetek egymás között nem továbbítják.

Kedvező döntés esetén megegyezés jön létre a szervezet és az örökbefogadó jelölt(ek) között. Az igény felkerül egy várakozási listára, de természetesen nem a sorrend a fő meghatározó tényező, hisz a gyermek személyisége és igényei alapján választják ki a számára legmegfelelőbb családot. Az intézmény semmilyen határidőt nem szab meg.

A választás „jóindulatú semlegességet” igényel a gyermek és az örökbefogadók személyiségének ismeretében: ezért is valósul meg külső és szakavatott személyek segítségével az örökbefogadást felvállaló intézmények keretében.

A gyermek családba való megérkezéséig tartó várakozási idő alatt az intézmények ún. felkészítő munkát végeznek. Ennek során az örökbefogadó szülők megismerkednek azokkal a magatartási formákkal, amelyekkel szembekerülhetnek a gyermek érkezésekor (makacs hallgatás, visszafejlődés, agresszió, étvágytalanság, beteges éhség stb.). A szülők feladata az is, hogy a gyermeket minél korábban tájékoztassák az örökbefogadásról. Az intézmény felkészíti őket arra, hogyan beszélhetnek erről derűsen, hogyan kezelhetik az attól való félelmüket, hogy a gyermek eltávolodik tőlük a közlés következtében. A szülőknek azt is el kell fogadniuk, hogy tiszteljék a gyermek érzéseit a vérszerinti szüleivel szemben. A kétségek és lázadások kora – a serdülőkor – minden családban kényes pillanat. Az örökbefogadott gyermekeknél ez még több konfliktussal járhat. Erre szintén fel kell készíteni a leendő szülőket. A külföldről jött gyermek esetében a jelölteket megismertetik az eredeti ország kulturális, gazdasági és szociális viszonyaival is. Az intézmény megszervezi több örökbefogadó szülő találkozását, ahol valamennyi kényes vagy problémás témáról kicserélhetik tapasztalataikat.

Garanciavállalás

a.) A Francia Közösség rendszabálya az intézményeket ún. „pénzügyi átláthatóságra” kötelezi, valamennyi költségigényüket igazolniuk kell.

(Az örökbefogadás jogi költségeit a törvény meghatározza, ez az összeg néhány ezer BF-nál nem több.)

b.) A szervezet és a jelöltek között egyezmény jön létre, amely világosan tartalmazza mindkét fél kötelelességeit és jogait.

c.) A szervezeteknek kiadott működési engedély biztosíték a törvényességre és az érdemi, szakmai munkára. Ezt a jogosan megérdemelt minőséget a pedagógiai felügyeleti szerv éves ellenőrzése garantálja.

A szervezet biztosítja a gyermek örökbefogadhatóságát, illetve az örökbefogadás törvényességét.

Az örökbefogadás jogi vonatkozásai

Az 1987/04/27-i törvény megkülönböztet egyszerű és teljes örökbefogadást. Az egyszerű örökbefogadás megvalósulhat akármilyen korú gyermeknél, míg az utóbbi csak kiskorú gyermekekkel lehetséges. Az egyszerű örökbefogadás meghagyja a gyermek bizonyos jogait és kötelezettségeit a vérszerinti családjával szemben, a második lehetőség minden kapcsolatot megszakít a biológiai szülőkkel.

Az örökbefogadó jelölteknek a következő feltételeknek kell megfelelni:

- 25 évesnél idősebb
- minimum 15 év korkülönbség közte és a gyermek között
- ha egy férfi és egy nő közösen akarnak örökbe fogadni, házastársaknak kell lenniük.

Független, egyedül élő személy is fogadhat örökbe.

Első lépésként jegyző jelenlétében örökbefogadási szerződést kötnek az örökbefogadók és a gyermek örökbeadásáért felelős személyek.

Ezt követően az örökbefogadók jóváhagyási kérelmet nyújtanak be a fiatalkorúak bíróságának. A királyi ügyész bekéri az általa szükségesnek tartott adatokat, melyeket a kérelemmel és a véleményével együtt a bíróságnak továbbít. A bíróság beidézi azokat a személyeket, akiknek a meghallgatását fontosnak ítéli. A döntés nyilvános tárgyaláson kerül kihirdetésre. Határideje bíróságként változik, legkorábban 3 hónap az örökbefogadási egyezmény aláírásától számítva, de 1 évig is elhúzódhat.

Ha az örökbeadók valamelyike visszautasítja az örökbeadást, a bíróság feladata a visszautasítás jogosságának vizsgálata.

Az örökbefogadási törvény kitér az örökbefogadás költségeire, a gyermeknek adható vezeték- és keresztnévre, a szülői kötelezettségekre, az öröklési jogra, az örökbefogadást követő gyakorlati teendőkre, az igényelhető ún. örökbefogadási szabadságra stb.

Ez a másodjára átdolgozott törvény még mindig hiányos, joghézagokat hagy bizonyos kérdésekben.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. Adopter, l'autre aventure – Adapter avec l'aide des organismes agréés par la Communauté française Réalisation SU-NERGIE Service Intervention Recherche Jeunes ASBL
2. Generation O.N.E. Le Journal des professionnels de la petite enfance Num.. 4. juin 1992.
3. Brochure de „Présentation du service O.N.E. –ADOPTION”
4. Le Ligeur – L'hebdomadaire du quotidien desfamilles, Num. 12 22 mars 1995 article: „L'adoption sous l'oeil du décret” M.F.V.
5. Loi du 27/4/1987 relative á l'adoption et l'adoption pleniére